

Voorbeeld van veterinaire en humane samenwerking

Nieuw platform voor bronopsporing papegaaienziekte

Het project Plat4m-2BT-Psittacosis heeft als doel kennis te verzamelen over papegaaienziekte, om bronopsporing te vergemakkelijken. In het project werken elf partijen samen, zowel humaan als veterinaire. Het TvD sprak hierover met **Hendrik-Jan Roest**, van Central Veterinary Institute, onderdeel van WageningenUR. Het project is in oktober 2014 van start gegaan.

TEKST JOHAN KLEIN HANEVELD | FOTO KJELL POSTEMA

interview

De papegaai met psittacose toont als de klassieke zieke vogel, vertelt Hendrik-Jan. “Die vertoont ooguitvloeiing en zit duidelijk niet lekker in zijn veren.” Belangrijk is dat de bacterie *Chlamydia psittaci* ook symptomeloos kan voorkomen. “Vogels zijn in zo’n geval dragers van de bacterie. Maar bij stress door bijvoorbeeld transport of verhuizing, kan de weerstand achteruitgaan. De bacterie krijgt dan de kans om te groeien en kan dagen tot weken daarna worden uitgescheiden.” Onderzoek naar de bacterie is volgens Hendrik-Jan lastig omdat het een intracellulaire soort is die op cellen gekweekt moet worden. “Ook is een BSL-3 veiligheidslaboratorium nodig om te voorkomen dat laboratoriumpersoneel besmet raakt.”

Vogels

De naam van de ziekte -psittacose of ‘papegaaienziekte’ lijkt te suggereren dat de ziekte alleen papegaaiachtigen treft. Maar dat is niet waar, stelt

Hendrik-Jan. Ook ornithose, dezelfde ziekte maar dan bij duiven, wordt door *C. psittaci* veroorzaakt. “Genotype A komt voor bij papegaaiachtigen, genotype B bij duiven. Bij een onderzoek bij duiven in Amsterdam bleek 8 procent van de populatie besmet met *C. psittaci*.” Volgens sommige publicaties uit het buitenland komt de bacterie ook voor bij pluimvee. Daar zou hij een rol spelen bij het ‘Respiratory Disease Complex’. “Als je weet dat bij dat ziektebeeld een specifieke ziekteverwekker betrokken is, zou je door middel van vaccins preventief te werk kunnen gaan.” Het is belangrijk te weten hoe vaak *C. psittaci* bij kippen voorkomt, want de bacterie kan een risico vormen voor de omgeving. “Psittacose wordt daarom meegenomen in een groot onderzoek van het RIVM naar de gezondheid van omwonenden bij dierhouderijen.” Vogels scheiden de bacterie uit via feces, en via traanvocht. “De bacterie heeft twee vormen”, legt Hendrik-Jan uit. “De ene vorm repliceert in het

lichaam. Buiten het lichaam gaat de bacterie over in een sporevorm (elementair lichaampje). Die is resistenter tegen indroging en tot dertig dagen infectieus in feces.”

Mensen

C. psittaci is zoönotisch. Hendrik-Jan: “Mensen krijgen de ziekte door het inademen van met de bacterie besmette stofdeeltjes. Met name eigenaren die pas een vogel hebben aangeschaft, en nog geen afweer tegen de bacterie hebben, worden daar makkelijk ziek van.” Deskundigen denken dat er onderrapportage plaatsvindt. “Meestal leidt een infectie slechts tot griepachtige verschijnselen. Huisartsen doen bij dit soort klachten vaak geen diagnostiek.” Psittacose kan echter ook leiden tot longontsteking. Er zijn gevallen beschreven waarbij patiënten uiteindelijk op de intensive care terecht komen. “Als we zouden weten dat de ziekte vaak voorkomt, zou sneller op diagnostiek kunnen worden aangestuurd.” Volgens

Hendrik-Jan Roest: "Huisartsen hebben tot nu toe weinig aandacht voor psittacose."

PROJECT

Bij gevallen van humane psittacose doen GGD en NVWA aan bronopsporing. "Dit blijkt niet altijd makkelijk," stelt Hendrik-Jan, "omdat er weinig bekend is over het voorkomen van de bacterie." Het project Plat4m-2BT-Psittacosis heeft als doel een 'web-based' platform te ontwikkelen om de bronopsporing te verbeteren. Voor dit platform wordt informatie verzameld: hoe vaak de ziekte voorkomt, welke bacterie betrokken is en welk genotype. Hendrik-Jan: "Die informatie maakt het mogelijk gericht te zoeken naar de bron. Als je de bron weet van de ziekte, kun je interventie maatregelen voorstellen. Bijvoorbeeld quarantaine, antibioticumbehandeling, of hygiënemaatregelen. En als een bepaalde bron vaak blijkt te leiden tot humane infecties, is het mogelijk beleid te ontwikkelen." Over vier jaar moet het platform in gebruik zijn. Verder lopen nog enkele gerelateerde projecten. Een ervan betreft de snelsten voor Chlamydia. "De snelsten die bij vogels worden gebruikt, zijn eigenlijk bedoeld voor de humane Chlamydiabacterie", vertelt Hendrik-Jan. "We weten niet wat de gevoeligheid en specificiteit is van deze test voor *C. psittaci*. Als meldingen van psittacose op deze test gebaseerd worden, houdt dat een risico in." Ook wordt onderzocht wat de beste manier van monstername is bij vogels: een cloacaswab, een fecesmonster of een keelwab? "Dit alles wordt een AIO-traject." CVI heeft samen met Sjeng Lumeij van de faculteit Diergeneeskunde een workshop gegeven om dierenartsen over het onderwerp te informeren. Hendrik-Jan: "We hebben elkaar nodig om psittacose te bestrijden."

Hendrik-Jan kan de bacterie goed met antibiotica worden behandeld.

In een eerder project werd geprobeerd huisartsen alert te maken op deze ziekte. "Ze hebben echter weinig aandacht voor psittacose", weet Hendrik-Jan. "Daarom zetten we nu in op de bewustwording van de medische microbiologische laboratoria." Deze laboratoria kunnen zelf kiezen welke tests ze in hun pakketten opnemen. "Er zijn 'witte vlekken' op de Nederlandse kaart waar heel weinig psittacose wordt gediagnosticeerd." Hendrik-Jan en zijn collega's gaan onderzoeken of de laboratoria in die regio's psittacosedagnostiek al dan niet uitvoeren, en hopen ze te overtuigen alsnog een psittacose-PCR in hun pakket op te nemen. "Als in elk geval de gevallen die ernstig genoeg zijn om bij het laboratorium te komen, zorgvuldig worden gediagnosticeerd, ontstaat er beter zicht op het voorkomen van de ziekte." ●